

Český romantismus

Karel Hynek Mácha (1810-1836)

Narozen v Praze, vystudoval filosofii a práva, advokátní praxi začal vykonávat v Litoměřicích, tam zařizoval svou domácnost a byt, s Lori Šomkovou čekal dítě, chtěl si ji vzít, v plánovaný den svatby se ale konal pohřeb, Mácha umírá na cholera ve 26 letech, pohřben v Litoměřicích, r. 1939 byly jeho ostatky převezeny na vyšehradský hřbitov.

Záliby:

- Divadlo – hrál v ochotnickém spolku, tam se seznámil s Lori
- Výlety do přírody, navštěvoval opuštěná místa (hřbitovy), hrady (Bezděz)
- Podnikl pěší túru přes Alpy do Itálie, šel přes Č. Krumlov, tam si všiml zrcadlení krumlovského zámku v hradním příkopu – to použil ve skladbě Máj
- Nedlouho před svým onemocněním ležel na kopci nad Radotínem, viděl požár, běžel ho hasit, nachladil se

Dílo:

Máj – lyricko-epická báseň. Obsahuje 4 zpěvy a 2 intermezza – mezi 2. a 3. zpěvem a mezi 3. a 4. zpěvem.

Děj je vzat z loupežnického prostředí, odehrává se v krajině kolem Bezdězu. Mladý Vilém, mocný lesů pán, se dozvídá, že jeho milá Jarmila byla svedena ještě v době, kdy ji neznal. Zavraždí svůdce, aniž tuší, že zabil vlastního otce (právě jím byl kdysi zavržen, a tak se z něho stal loupežník). Za tento skutek je uvržen do vězení a příští den má být popraven (vpleten do kola). Zdrčená Jarmila nachází dobrovolnou smrt ve vlnách jezera.

Máj = kritika společnosti. Vilém je odsouzen za to, že zabil svého otce, ale společnost na druhé straně netrestá mravní prohřešek jeho otce.

Přírodní lyrika, kterou skladba začíná, má poskytnout rámeček (kvůli cenzuře!!, aby nezakázala vydání této básně) k příběhu, který je vyličen.

1. zpěv – májový večer

Jarmila sedí na břehu jezera a čeká na svého milého. Místo něj jí přináší posel zprávu o jeho smrti. Jarmila skočí do jezera. Je to Jarmilina tragédie. Končí **apostrofovou (oslovením) Jarmilo! Jarmilo! Jarmilo!**

2. zpěv – májová noc

Vilém je ve vězení. Večer před popravou se zamýšlí nad svým životem. Přemýšlí o nespravedlivých zákonech společnosti, z hrůzy nad koncem svého života upadá do bezvědomí. Obvinění společnosti vyčteme z reakcí žalárníka, který se nad ním sklání a slyší jeho zpověď (začne plakat).

1. **intermezzo** /intermezzo/ (= mezihra) – příroda se připravuje na příchod strašného pána lesů

3. zpěv – májové jitro

Vilém smířen kráčí na popravu. Loučí se se životem, dospívá k poznání, že země je mu matkou, z níž člověk pochází a zase se do ní po smrti vrací, zemi posílá pozdrav po obláčkách. Krev syna teče po zemi, matce, vsakuje se do ní. Končí apostrofovou: Viléme! Viléme! Viléme!

2. **intermezzo** – země přijala Vilémovo tělo k sobě

4. **zpěv** – po 7 letech (= magické číslo) poutník (=Mácha)přichází na místo Vilémovy smrti. V hostinci se dozvídá Vilémův příběh, působí na něj otřesně. Následuje předěl jednoho roku, tedy po 8 letech opět v máji (=květnu) se poutník navrací do stejného kraje. Vilém zemřel, už se nikdy nevrátí, uplynul nejkrásnější čas jeho života – mládí, doba plánů. Celý Máj je uzavřen apostrofovou Hynku! Viléme! Jarmilo! Sebe dává na první místo – loučí se se svým dětstvím, mládím.

